

Målnummer: Ö5054-96 **Avdelning:**

Domsnummer:

Avgörandedatum: 1997-02-05

Rubrik: Fråga om registrering av äktenskapsförord med bl a lagvalsklausul.

Lagrum:

- 7 kap. 3 § äktenskapsbalken (1987:230)
- 16 kap. 1 § äktenskapsbalken (1987:230)
- 4 § lag (1990:272) om vissa internationella frågor rörande makars förmögenhetsförhållanden
- 5 § lag (1990:272) om vissa internationella frågor rörande makars förmögenhetsförhållanden

Rättsfall:

REFERAT

Genom en såsom äktenskapsförord betecknad handling avtalade J.Å. och M.Å. dels att tidigare äktenskapsförord mellan dem inte längre skulle gälla, dels att tysk lag skulle vara tillämplig på deras förmögenhetsförhållanden.

Makarna Å ansökte vid Stockholms TR om registrering av handlingen som äktenskapsförord.

TR:n (tingsnotarien hundgren) anförde i slutligt beslut d 10 juli 1996: En handling vari makar förordnat om att ett visst lands lag skall tillämpas på deras förmögenhetsförhållande är inte av sådan beskaffenhet att den enligt bestämmelserna i 7 kap 3 § ÄktB kan registreras hos TR:n som äktenskapsförord. Då den till TR:n ingivna handlingen bl a innehåller ett sådant förordnande finner TR:n inte förutsättningar föreligga för att registrera handlingen som ett äktenskapsförord. TR:n avvisar därför makarnas ansökan.

Makarna Å överklagade i Svea HovR och yrkade att HovR:n skulle undanröja beslutet och visa målet åter till TR:n för erforderlig behandling. Till stöd för sitt yrkande anförde de bl a att det följde av förarbetena till lagen (1990:272) om vissa internationella frågor rörande makars förmögenhetsförhållanden (prop 1989/90:87 s 41) att ett avtal om lagval kan slutas i formen av ett äktenskapsförord.

HovR:n (hovrättslagmannen Tersmeden, hovrättsrådet Kjellström, referent, och tf hovrättsassessorn Lundmark) anförde i slutligt beslut d 15 okt 1996: I 16 kap 1 § ÄktB föreskrivs att det för hela landet skall föras ett äktenskapsregister för inskrivning av de uppgifter som skall registreras enligt ÄktB eller som skall tas in i registret enligt andra bestämmelser. I ÄktB finns bestämmelser om registrering av vissa dokument rörande makars inbördes förhållanden, nämligen äktenskapsförord, gåvohandlingar och bodelningshandlingar.

Genom lagen (1990:272) om vissa internationella frågor rörande makars förmögenhetsförhållanden utmönstrades tidigare gällande bestämmelser om registrering av avtal som makar träffat om tillämplig lag, bl a med motiveringen att intresset för sådana regler skulle vara begränsat ur borgenärssynpunkt (prop 1989/90:87 s 26f). I den nya lagen finns sålunda inga sådana bestämmelser om registrering som avses i 16 kap 1 § ÄktB.

Fråga blir då om lagvalsavtalet ändå - såsom makarna anhållit - skulle kunna registreras som ett äktenskapsförord.

Bestämmelserna i 7 kap 3 § ÄktB anger att vad som kan regleras genom äktenskapsförord är antingen att egendom skall vara makes enskilda eller att enskild egendom åter skall vara giftorättsgods. Såsom bestämmelserna avfattats lämnar de inte något utrymme för att kunna behandla ett lagvalsavtal såsom ett äktenskapsförord.

Väl finns i förarbetena till 1990 års lag ett uttalande från föredragande statsrådet om att många makar sannolikt kommer att använda sig av ett äktenskapsförord för sina lagvalsavtal (prop 1989/90:87 s 41), men uttalandet kan inte gentemot lagtexten läggas till grund för att behandla lagvalsavtal som äktenskapsförord i ÄktB:s mening. Detta så mycket mindre som det inte finns något påtagligt behov av att på det viset tänja lagen. Lagvalsavtal är sålunda, till skillnad från äktenskapsförord, bodelningsavtal och gåvoavtal, direkt gällande inte bara mellan makarna utan också mot tredje man.

Vid nu angivna förhållanden finner HovR:n att makarna Å:s överklagande skall lämnas utan bifall.

Makarna Å (ombud för båda jur kand J.B.) överklagade och yrkade att HD skulle undanröja TR:ns och HovR:ns beslut och visa ärendet åter till TR:n för erforderlig behandling.

Ärendet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, RevSekt Johnsson, föreslog i betänkande att HD skulle avslå överklagandet.

HD (JustR:n Gregow, Nyström, Svensson, referent, Thorsson och Regngir) fattade följande slutliga beslut: Skäl: Beträffande frågan huruvida ett avtal om tillämplig lag i fråga om makars förmögenhetsförhållanden kan registreras såsom äktenskapsförord ansluter HD sig till HovR:ns bedömning.

Makarna Å föreskrev i äktenskapsförord d 8 nov 1975 att egendom som tillhörde dem skulle i viss angiven utsträckning vara enskild egendom. Genom äktenskapsförord d 1 juli 1988 förordnade de att all egendom i äktenskapet skulle utgöras av giftorättsgods. Båda dessa äktenskapsförord har registrerats. I den nu aktuella handlingen har makarna förklarat att de båda tidigare upprättade äktenskapsförorden upphävs.

ÄktB innehåller visserligen inte någon bestämmelse om att ett tidigare äktenskapsförord, som har inneburit att all egendom skulle utgöras giftorättsgods, kan upphävas genom ett nytt äktenskapsförord; anledningen kan förmodas vara att ett sådant upphävande har förutsatts sakna betydelse med hänsyn till att lagen utgår från giftorättsgemenskap. Makar måste emellertid anses generellt berättigade att genom äktenskapsförord träffa avtal om upphävande av tidigare äktenskapsförord beträffande förmögenhetsordningen. Det ankommer inte på domstolen att i ett registreringsärende pröva vilken verkan ett äktenskapsförord har; endast de formella förutsättningarna skall prövas. Det kan för övrigt inte bortses från att upphävande av ett äktenskapsförord som gått ut på giftorättsgemenskap i vissa situationer kan ha betydelse för förmögenhetsordningen.

På grund av det anförda föreligger inte hinder mot att registrera den nu ifrågavarande handlingen såsom äktenskapsförord. Det förhållandet att handlingen även innehåller avtal om lagval beträffande makarnas förmögenhetsordning inverkar inte på denna bedömning.

HD:s avgörande. Med upphävande av domstolarnas beslut återförvisar HD ärendet till TR:n för registrering av äktenskapsförordet.

HD:s beslut meddelades d 5 febr 1997 (ärende nr Ö5054/96).

Sökord: Äktenskapsförord; Lagvals klausul

Litteratur:
